

Les làpides funeràries hebrees del barri del Rastre, a Tortosa

Les muralles que encara resten dempeus a Tortosa, a més a més de parlar-nos de la història de la ciutat en el seu concepte més ampli, ens il·lustren sobre aspectes concrets del nostre passat. Distribuïts en els panys dels murs i en les torres hi ha un seguit

“Del total de les 171 làpides hebrees avui conservades a Catalunya tres són de Tortosa”

d'elements, uns més visibles que altres, el testimoniatge dels quals ens vincula a episodis de les nostres cròniques locals.

El 1368, en plena construcció de bona part del recinte emmurallat per protegir la ciutat en un moment d'instabilitat, es va procedir a reaprofitar tot tipus de material de pedra a l'abast. I es va fer, també, i especialment, amb el cementiri jueu, que pràcticament va quedar arrasat. Les làpides funeràries hebrees, algunes datades del s. ix, segons els seus coetanis foren utilitzades de farciment de les muralles. D'aquell nombre quantiós, però imprecís, de làpides hebrees reutilitzades només se n'han conservat –i que en tinguem coneixement– dos; les dos, ubicades a la torre poligonal del sector emmu-

rallat del barri del Rastre.

Precisament, ha sigut la qüestió de la làpida hebrea el tema d'una moció presentada per ERC i aprovada pel ple de l'Ajuntament el 7 de març del 2016 a fi que siga extreta del mur on avui està per ser resguardada. Des d'Amics dels Castells i Nudli Antic de Tortosa, volem expressar la nostra satisfacció a l'acció plantejada, en la qual caldrà, però,

Amics dels Castells i Nudli Antic de Tortosa

tindre en compte dos coses: Primer, que es tracta de dos làpides i no d'una, i que, per tant, la salvaguarda ha de ser conjunta; i segon, que, una vegada extretes, caldrà col·locar al seu lloc una mena de rèplica prou visible que

documente el context i la reutilització que anotàvem al principi de l'article.

La primera làpida, ja publicitada per Enric Bayerri el 1939 i estudiada en primera instància pel professor Cantera el 1955, ha estat publicada per l'epigrafista Jordi Casanovas el 2000 en un treball en què transcriu i tradueix les 9 línies conservades de text en memòria del di-

funt Samuel i el situa en una cronologia que podria correspondre al segle XIV.

La segona làpida, no coneguda ni citada fins ara, de la qual ens va referir la seua existència David Matheu, ha estat recentment també estudiada pel mateix Jordi Casanovas, que aviat ho publicarà a la revista especialitzada *Tamid* i en la qual, malgrat el desgast de la pedra i la

"És lloable que Tortosa, ciutat integrada a la Xarxa de Jueries, vetlle, cuide, divulgue i pose en valor aquests actius epigràfics"

dificultat d'accedir-hi per corroborar el text que es troba mig esborrat, ha conclòs que la data de la làpida, també funerària, és de l'any 1195.

Del total de les 171 làpides hebrees avui conservades a Catalunya (la majoria, a Barcelona i Girona) 3 són de Tortosa (la trilingüe i les dos del Rastre). És lloable, però alhora pertinent i correcte, que Tortosa, ciutat integrada a la Xarxa de Jueries, vetlle, cuide, divulgue i pose en valor aquests actius epigràfics, així com el seu call, per la dignitat dels seus tresors hebrees.

